

Made in Drenthe

Hoofdstuk 10

Eef Arnolds

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de soorten en variëteiten van paddenstoelen die officieel zijn beschreven op grond van materiaal dat verzameld is in Drenthe. Ze worden in alfabetische volgorde behandeld met achtereenvolgens de officiële naam met auteurs; de literatuur waarin de originele beschrijving (diagnose) is gepubliceerd; de typecollectie op grond waarvan het taxon is beschreven met de datum en plaats (typelocatie) waar deze collectie is verzameld en het herbarium waar hij wordt bewaard, en de huidige toestand van de typelocatie. Tenslotte wordt de huidige taxonomische status vermeld, dat wil zeggen in hoeverre het nieuwe taxon tegenwoordig in Nederland en daarbuiten is geaccepteerd en nog steeds wordt onderscheiden. In sommige gevallen is gebleken dat een soort identiek is met een eerder beschreven taxon of dat die toch binnen de variatiebreedte van een andere soort valt. Soms is ook de oorspronkelijke naam inmiddels vervangen door een andere, bijvoorbeeld doordat de naam van het geslacht veranderd is.

Drenthe als bakermat van paddenstoelen

Vaak wordt verondersteld dat het ontdekken en beschrijven van onbekende soorten is weggelegd voor biologen die deelnemen aan expeditie naar verre oorden als het Amazonewoud of de diepzee. Ook in een relatief intensief bestudeerde regio als West-Europa valt in sommige groepen organismen echter nog het nodige nieuws te ontdekken. Paddenstoelen horen daar ook bij. Nieuwe taxa (soorten of variëteiten) zijn soms echt nieuw, in de zin dat ze nooit eerder zijn opgemerkt en beschreven. Soms gaat het daarbij zelfs om soorten met heel opvallende vruchtlichamen. Goede voorbeelden van in Nederland recent ontdekte, opvallende soorten zijn de Toverchampignon (*Agaricus geesterani*), pas beschreven in 1986 (Bas & Heinemann, 1986) en de Geaderde leemhoed (*Agrocybe rivulosa*), beschreven door Nauta in 2003. Bij zulke soorten rijst de vraag waar ze zo opeens vandaan komen. Het is verleidelijk te veronderstellen dat ze van elders zijn ingevoerd, ook al zijn daarvoor geen concrete aanwijzingen.

Een andere bron van nieuwe soorten is het grondig onderzoeken van habitats waar relatief weinig door mycologen is gekeken, zoals heidevelden en moerassen. Dat heeft ook in Drenthe het nodige opgeleverd.

Een groot deel van de nieuwe taxa wordt echter 'ontdekt' binnen

bestaand herbariummateriaal door een nauwgezette bestudering van (ten dele nieuwe) kenmerken binnen een bepaalde soortengroep. Dan kan soms blijken dat meer taxa kunnen worden onderscheiden dan tot dan toe werd aangenomen. Een spectaculair voorbeeld hiervan vormt het geslacht Porfierzwammetje (*Pseudobaespora*). Omstreeks 1980 waren uit Europa slechts twee soorten bekend (Moser, 1978). Uit grondig onderzoek van herbariumcollecties door de Nederlandse mycoloog Cees Bas is gebleken dat er ten minste 14 soorten kunnen worden onderscheiden (Bas, 2002, 2003), waarvan er ook meerdere in Nederland voorkomen. Nadien zijn daar nog enkele soorten aan toegevoegd. Ook bij de satijnzwammen (*Entoloma*) heeft zich recent een explosieve uitbreiding van het aantal bekende soorten voorgedaan (Noordeloos, 1992, 2004). Dit proces van betere kenmerkanalyse zet zich nog steeds voort, nu vooral als gevolg van de introductie van moleculaire kenmerken.

In de periode 1983-2010 zijn 53 paddenstoelentaxa officieel als nieuw beschreven op grond van typemateriaal dat in Drenthe is verzameld, en wel 39 soorten en 14 variëteiten. Daarmee is Drenthe in ons land de provincie met het hoogste aantal nieuwe paddenstoelensorten. Nieuwe taxa zijn vaak voor een oordeel voorgelegd aan specialisten van het Rijksherbarium te Leiden en in samenwerking met hen beschreven, bijvoorbeeld Chiel Noordeloos voor wat betreft

satijnzwammen (*Entoloma*) en Thom Kuyper inzake vezelkoppen (*Inocybe*).

Daarnaast zijn twee soorten en twee variëteiten provisorisch als nieuw beschreven, dat wil zeggen tot nader orde bewust ongeldig, door de verplichte Latijnse diagnose en de aanwijzing van een typecollectie achterwege te laten. Dat gebeurt soms omdat het onderscheid van deze nieuwe taxa met verwante taxa nog niet geheel duidelijk is en het verstandig is om meer materiaal te bestuderen alvorens tot een beslissing te komen. Een voorbeeld hiervan is de provisorische beschrijving van de Olijfbruine zwavelkop (*Hypholoma intermedium*) door Arnolds (1983), die later ook door anderen erkend is als goede soort, maar identiek blijkt te zijn met de eerder uit Noord-Amerika beschreven *Hypholoma olivaceotinctum* (Noordeloos, 2011). Voor een provisorische beschrijving van een nieuwe soort kan ook worden gekozen als het verzamelde materiaal zo gering is, dat het onverantwoord is om het als typecollectie aan te wijzen. In beide gevallen worden andere mycologen geattendeerd op het mogelijke bestaan van een nog onbekende soort. Dat dit zinvol kan zijn, blijkt bijvoorbeeld uit de geschiedenis van de Kleine tepelsatijnzwam (*Entoloma pygmaeopapillatum*), onmiskenbaar een nieuwe soort, die desalniettemin provisorisch is beschreven door Arnolds (1983) omdat slechts één zeer klein vruchtlichaam bekend was. Korte tijd later werd dit paddenstoeltje in groter aantal elders ontdekt, waarna de soort officieel werd beschreven en de tweede collectie als type werd aangewezen (Arnolds & Winterhoff, 1986).

Later onderzoek kan uitwijzen dat een als nieuw beschreven taxon identiek is met een eerder beschreven soort of binnen de variatie valt van een andere soort en daarmee verenigd moet worden. Dan wordt zo'n naam niet langer gebruikt als officiële aanduiding van het betreffende taxon, maar is het een synoniem geworden. Van de 39 nieuwe soorten uit Drenthe worden er tegenwoordig 34 nog in brede mycologische kring als goede taxa erkend; van de 14 nieuwe variëteiten elf. Daarbij is de nieuwe Standaardlijst van paddenstoelen de belangrijkste maatstaf (Arnolds & Van den Berg, 2013). Vijf soorten en drie variëteiten worden op grond van nomenclatorische of taxonomische gronden in de huidige literatuur niet meer onderscheiden. Ze worden nu als synoniemen beschouwd van eerder beschreven soorten. Eén provisorisch beschreven soort is op grond van aanvullend materiaal inmiddels officieel beschreven.

De 57 nieuwe taxa met een Drentse herkomst zijn zeer ongelijk verdeeld over de verschillende taxonomische groepen: 55 plaatjeszwammen, één korstvormige trilzwam en één bekerzwam. Binnen de plaatjeszwammen nemen de satijnzwammen (geslacht *Entoloma*) met 28 soorten iets meer dan de helft van het aantal noviteiten voor hun rekening. Ook de franjehoeden (geslacht *Psathyrella*) zijn met zeven soorten goed vertegenwoordigd. Dit is te verklaren doordat beide geslachten als zeer moeilijk te boek staan en pas sinds de jaren tachtig grondig worden bestudeerd.

Ook de verdeling van de nieuwe taxa over de verschillende habitats is opmerkelijk. Van de 57 taxa zijn er 24 (42%) beschreven uit diverse typen graslanden en 12 (21%) uit heide- en moerasvegetaties. Daarna volgen diverse typen droge loofbossen met zes taxa (10%) en naaldbossen, moerasbossen, beboomde wegbermen en mest met elk drie taxa (5%). Dat de nadruk ligt op nieuwe soorten uit graslanden en heiden komt niet alleen door de speciale aandacht die deze habitats kregen gedurende mycosociologisch onderzoek (Arnolds, 1981, 1983), maar ook doordat mycologen traditioneel veel meer aandacht schonken aan paddenstoelen in bossen dan in boomloze habitats. Ook tegenwoordig is de kans op het aantreffen van nieuwe taxa in open habitats aanmerkelijk groter dan in bossen.

Typelocaties van organismen zijn van grote wetenschappelijke betekenis, bijvoorbeeld omdat voor een studie van nieuwe

kenmerken of het in cultuur brengen van een paddenstoel soms vers materiaal van de typelocatie van een soort gewenst is. Eigenlijk behoren typelocaties tot ons nationale culturele erfgoed en zou daar door beheerders zorgvuldig mee moeten worden omgegaan. Het is in dat verband ontluisterend om te constateren dat van de 57 genoemde typelocaties in Drenthe minstens de helft sinds 1980 door menselijk handelen ongeschikt is geworden of geheel verloren is gegaan.

Bij sommige taxa is een afbeelding toegevoegd in de vorm van een aquarel van het typemateriaal. Deze is altijd onder de beschrijving van de desbetreffende soort geplaatst. Oude aquarellen waren vaak gemaakt op verkleurend papier en uitgeknipt, waardoor de omgeving van de vruchtlichamen soms geelachtig gekleurd is. Van de hier niet afgebeelde soorten is vaak een aquarel of foto opgenomen bij de beschrijving van de taxa in een van de andere hoofdstukken.

Nieuwe taxa, beschreven uit Drenthe

Callistosporium pinicola Arnolds – Dennenolijfzwammetje

Diagnose in: Acta Mycologica 41: 32. 2006.

Type: E.J.M. Arnolds 6100, 4 okt. 1990, Dwingeloo, Lheederzand, op sterk verrotte stronk van Grove den in gemengd bos (km 224-538; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Onveranderd, maar stronk inmiddels volledig vergaan.

Huidige taxonomische status: Verschillend van het Gewoon olijfwammetje (*Callistosporium luteoolivaceum*) o.a. in kleinere sporen en groeiplaats op stronken van naaldbomen. Algemeen aanvaard als soort, o.a. door Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Beschrijving in hoofdstuk 28a.

Cheilymenia pallida Arnolds – Melkwit borstelbekertje

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 466. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3492, 30 okt. 1975, Meppel, bij boerderij Reggers aan de zuidzijde van de Reest, op koemest in voedselrijk, nat grasland (km 211,0-522,4; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Onbekend.

Huidige taxonomische status: In de wereldmonografie van *Cheilymenia* door Moravec (2005) opgevat als afzonderlijke soort. De naam *Cheilymenia pallida* Arnolds bleek echter een synoniem van de eerder uit Nieuw-Zeeland beschreven *Cheilymenia pallida* Bell & Dennis (1971) en is om die reden vervangen door de naam *Cheilymenia lacteoalba* Arnolds & J. Moravec. Die naam wordt ook

in de nieuwe Standaardlijst gehanteerd (Arnolds & Van den Berg, 2013). De soort is tot op heden alleen van de typecollectie bekend. Beschrijving onder de naam *Cheilymenia lacteoalba* in hoofdstuk 17.

Conocybe tenera (Schaeff.: Fr.) Kühner var. **tenella** prov. – Kaneelkleurig breeksteeltje (var. *tenella*)

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 309. ('1982') 1983.

Collecties: E.J.M. Arnolds 3160, 18 sept. 1974, Beilen, bij de Beilersluis in het Linthorst-Homankanaal, in schraal gemaaid graslandje (km 231,6-538,95; herb. WBS); E.J.M. Arnolds, 8 nov. 1976, Holthe bij Beilen, in bemest weiland op droge zandgrond (km 233,0-540,15; herb. WBS).

Huidige toestand van locaties: Beilersluis in beheer bij Provinciale Waterstaat. De locatie werd vernietigd door het omploegen van het graslandje en het aanplanten van bomen (zie kader in inleiding van hoofdstuk 16a). Het weiland bij Holthe is geheel vergraven.

Huidige taxonomische status: De soort werd provisorisch onderscheiden van typische *Conocybe tenera* op grond van de veel tenerder vruchtlichamen en de wat kleinere sporen. Tegenwoordig beschouwd als een variant van *Conocybe tenera* (Hausknecht (2009); Arnolds & Van den Berg, 2013). Beschrijving van de soort in hoofdstuk 16c.

Coprinus brevisetulosus Arnolds – Tengere mestinktzwam

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 309. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3666, 15 okt. 1976, De Wijk, Havixhorst, op koemest in nat grasland langs de Reest (km 214,1-521,05; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Intact. Natuurreservaat van Stichting Het Drentse Landschap, in beheer als hooiland. De begrazing door koeien in 1976 was uitzonderlijk, zodat de soort ter plekke verdwenen is doordat mest tegenwoordig afwezig is.

Huidige taxonomische status: Tegenwoordig algemeen aanvaard als geldige naam voor een soort die lang bekend stond onder de ongeldige naam *Coprinus stellatus* Buller (Uljé & Bas, 1991). Nu gewoonlijk geplaatst in het afgesplitste geslacht *Coprinellus* als *Coprinellus brevisetulosus* (Arnolds) Redhead, Vilgalys & Moncalvo (Knudsen & Vesterholt, 2008; Arnolds & Van den Berg, 2013). Wijd verbreid en niet zeldzaam in Europa. Beschrijving in hoofdstuk 17.

Coprinus echinosporus Buller var. **graminis** Arnolds prov. – Wratsporig hazenpootje (var. *graminis*)

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 312. ('1982') 1983.

Collecties: E.J.M. Arnolds 4006, 8 aug. 1978, Beilen, bij de Beilersluis in het Linthorst-Homankanaal, in schraal, regelmatig gemaaid graslandje (km 231,6-538,95; herb. WBS); E.J.M. Arnolds, 5 dec. 1979, Beilen, Holtherzand bij Holthe, in heischraal graslandje, op dood gras (km 231,6-538,95; herb. WBS).

Huidige toestand van locaties: De Beilersluis is in beheer bij Provinciale Waterstaat. De locatie werd vernietigd door het omploegen van het graslandje en het aanplanten van bomen (zie kader in inleiding van hoofdstuk 16a). Het Holtherzand is in beheer bij Het Drentse Landschap. Die locatie is voor deze soort ongeschikt geworden door bosvorming.

Huidige taxonomische status: Afwijkend van typische collecties

van het Wratsporig hazenpootje door kleinere vruchtlichamen, iets kleinere sporen en het substraat op dood gras in plaats van dood hout (Arnolds, 1983). Volgens de Nederlandse inktzwammenspecialist C. Uljé (pers. meded.) vallen de collecties echter binnen de variatie van die soort. Die soort wordt tegenwoordig gewoonlijk geplaatst in het geslacht *Coprinopsis* als *Coprinopsis echinospora* (Buller) Redhead, Vilgalys & Moncalvo (Knudsen & Vesterholt, 2008; Arnolds & Van den Berg, 2013). Beschrijving van de soort in hoofdstuk 24b.

Cortinarius saniosus (Fr.: Fr.) Fr. var. **molineti** Arnolds – Bleke geelvezelgordijnzwam (var. *molineti*)

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 321. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3529, 7 nov. 1975, Elp, De Reitma, in blauwgrasland bij Kruipwilg (km 240,65-543,95; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Intact. Natuurreservaat van Staatsbosbeheer, in beheer als onbemest hooiland. Dit taxon werd in 1976 en 1999 op dezelfde locatie aangetroffen en is daar waarschijnlijk nog steeds aanwezig.

Huidige taxonomische status: Volgens een revisie van het materiaal door Kuyper & Dam is dit taxon niet verwant met de Bleke geelvezelgordijnzwam, maar identiek met de Boomloze gordijnzwam (*Cortinarius croceoconus*). Dat is hier aanvaard. Beschrijving van die soort in hoofdstuk 24b.

Entoloma acidophilum Arnolds & Noordel. – Streepsteelheidesatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 285. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3593, 21 sept. 1976, Beilen, Ter Horsterzand, in droog, kortgrazig heischraal grasland met sterke konijnenbegrazing (km 229,8-538,25; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Eigendom van Staatsbosbeheer. Locatie enigszins verrijkt en verruigd, maar potentieel nog geschikt voor deze soort.

Huidige taxonomische status: Soort uit de groep rond de Heidesatijnzwam (*Entoloma fernandae*), daarvan verschillend in de diep gestreepte, gladde, bleekbruine hoed en de zilverwit gestreepte steel. De Streepsteelheidesatijnzwam is aangetroffen op diverse andere plekken in Nederland, maar nog niet daarbuiten bekend. Beschrijving in hoofdstuk 18a.

Entoloma alcedicolor Arnolds & Noordel. – IJsvogelsatijnzwam

Diagnose in: Noordeloos, *Entoloma* s.l., Supplemento. Fungi Europaei 5a: 847. 2004.

Type: E.J.M. Arnolds 02-76, 1 okt. 2002, Norg, op de grond onder oude eiken in de berm van de Oude Norger weg (km 223-564; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Eigendom van Staatsbosbeheer. Locatie kort na de ontdekking van deze soort vernietigd door het

afgraven van de bovengrond, hoewel de beheerder van deze groeiplaats in kennis was gesteld.

Huidige taxonomische status: Opvallende soort, verwant aan de Blauwe satijnzwam (*Entoloma nitidum*), voor zover bekend nog niet elders aangetroffen. Beschrijving in hoofdstuk 21b.

Entoloma argenteostriatum Arnolds & Noordel. – Zilverige heidesatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 285. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3609, 28 sept. 1976, Wijster, berm langs Linthorst-Homankanaal, in open, kortgrazig grasland op droge, lemige zandgrond (km 232,9-536,85; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Standplaats ongeschikt geworden door gebrek aan beheer; door natuurlijke successie dichtgegroeid met struiken en bomen.

Huidige taxonomische status: Soort uit de groep rond de Heidesatijnzwam (*Entoloma fernandae*), daarvan vooral verschillend in de zilverwit gestreepte steel. Inmiddels aangetroffen op diverse andere plekken in Drenthe; buiten Nederland nog niet bekend. Beschrijving in hoofdstuk 16a.

Entoloma calthionis Arnolds & Noordel. – Hooilandsatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 287. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3831, 12 mei 1977, Taarlo, Taarlosche Diep, in nat, onbemest hooiland met sterke kwel langs beek (km 238,6-561,05; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Standplaats weinig veranderd en potentieel nog geschikt; in de periode 1998-2000 enkele malen bezocht, maar de soort is er niet teruggevonden.

Huidige taxonomische status: Op grond van een aantal collecties uit Vlaanderen door Walley & Vandeven (2006) beschouwd als een synoniem van *Entoloma ventricosum* Arnolds & Noordel. Dit standpunt is gevolgd door o.a. Knudsen & Vesterholt (2008). In de recente Standaardlijst (Arnolds & Van den Berg, 2013) echter apart gehouden op grond van de levendiger gekleurde, oranjebruine hoed en de dunnere, veel dichter op elkaar staande, roze lamellen. Bij de Hooilandsatijnzwam zijn de lamellen dikker, grijsbruin van kleur, en ze staan verder uiteen. Beschrijving in hoofdstuk 16b.

Entoloma chlorinosum Arnolds & Noordel. – Helmsatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 287. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3168, 24 sept. 1974, Anloo, De Burgvallen, in nat, schraal, onbemest hooiland met sterke kwel (km 240,6-563,4; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Standplaats weinig veranderd en nog geschikt; in de periode 1998-2000 enkele malen bezocht, maar de soort is er niet teruggevonden.

Huidige taxonomische status: Door Noordeloos (1992) opgevat als variëteit van de Helmsatijnzwam (*Entoloma infula* (Fr.: Fr.) Noordel.) met een afwijkende geur naar chloor en een wat levendiger gekleurde hoed. Deze opvatting is gevolgd door o.a. Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Wijd verbreid in Europa, vooral in subalpiene graslanden (Noordeloos, 1992). Beschrijving onder de naam *Entoloma infula* in hoofdstuk 16b.

Entoloma chlorophyllum Noordel. – Groenplaatsatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 518. 1980.

Type: J.J. Barkman 6888, 27 okt. 1960, Wijster, tuin van Barkman aan Kampsweg, op humeuze grond (km 230,3-537,3; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Particuliere tuin; huidige situatie onbekend.

Huidige taxonomische status: Deze soort lijkt op de wijd verbreide Citroengele satijnzwam (*Entoloma pleopodium*), maar verschilt daarvan in de groene tint van hoed en lamellen en de aanwezigheid van cheilocystiden. Ook beschreven in Noordeloos (1992). Beschrijving in hoofdstuk 20a.

Entoloma cryptocystidium Arnolds & Noordel. – Fijn gestreepte satijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 287. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3408, 3 Sept. 1975, Taarlo, Taarlosche Diep, in nat, onbemest hooiland met sterke kwel langs beek (km 238,6-561,05; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Standplaats weinig veranderd en nog geschikt; in de periode 1998-2000 herhaaldelijk bezocht, maar de soort is er niet teruggevonden.

Huidige taxonomische status: Gekenmerkt door de verspreide, kleine, ongeveer cilindrische cheilocystiden, sporen van 8,5-10 x 7,5-8,5 µm en intracellulair pigment in de hoedhuid. Geaccepteerd als goede soort door o.a. Noordeloos (1992, 2004), Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Gevonden op diverse andere plaatsen in Nederland en elders in West-Europa. Beschrijving in hoofdstuk 16b.

Entoloma cuniculorum Arnolds & Noordel. – Konijnenholtsatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 289. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3772, 17 nov. 1976, Ruinen, Kraloërveld bij Moddergat, in open, schraal graslandje op droge zandgrond, kort gegraasd door konijnen (km 226,2-535,5; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer; onderdeel van Nationaal Park Het Dwingelderveld. Door verdwijnen van konijnen en vegetatiesuccessie nu een droge heidevegetatie, ongeschikt voor deze soort.

Huidige taxonomische status: Verwant aan de Heidesatijnzwam (*Entoloma fernandae*); daarvan vooral verschillend in de grotere sporen van 9-12 x 6,5-8 µm. Geaccepteerd als goede soort door o.a. Noordeloos (1992, 2004), Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Gevonden op diverse andere plaatsen in Nederland en elders in West-Europa. Beschrijving in hoofdstuk 18a.

Entoloma cryptocystidium

Entoloma defibulatum Arnolds & Noordel. – Rondsporige heidesatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 290. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3187, 30 sept. 1974, Ruinen, Benderse berg, in mosrijk heischraal grasland op matig vochtige, zure zandgrond, kort gegraasd door schapen (km 223,1-534,5; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Vereniging Natuurmonumenten; onderdeel van Nationaal Park Het Dwingelderveld. Standplaats nog geschikt voor deze soort, maar hij is daar nadien niet meer waargenomen.

Huidige taxonomische status: Verwant aan de Heidesatijnzwam (*Entoloma fernandae*); daarvan vooral verschillend in de kleinere, bijna isodiametrische sporen van 6,5-8 x 5,5-7 µm met afgeronde hoeken. Geaccepteerd als goede soort door o.a. Noordeloos (1992, 2004), Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Gevonden op diverse andere plaatsen in Nederland en elders in West-Europa. Beschrijving in hoofdstuk 18b.

Entoloma farinasprellum Arnolds – Melig staalsteelte

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in

grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 329. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3750, 8 nov. 1976, Beilen, Smalbroek, in schrale, grazige berm van de weg ter hoogte van het Ter Horsterzand (km 229,0-539,8; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Berm in beheer bij gemeente Midden-Drenthe. Standplaats verloren gegaan door sterke verruiging en beschaduwing door opgroeiende struiken en bomen naast de weg.

Huidige taxonomische status: Goed gekarakteriseerd door de donker bruinigrijze, diep gestreepte hoed, meelgeur, afwezigheid van cystiden en aanwezigheid van gespen. Opgenomen in de Europese monografieën van Noordeloos (1992, 2004) en bekend van diverse andere landen in Noordwest-Europa (Knudsen & Vesterholt, 2008). Beschrijving in hoofdstuk 16a.

Entoloma farinogustus Arnolds & Noordel. – Ranzige dennensatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 292. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3775, 17 nov. 1976, Dwingeloo, Dwingeloosche Heide bij Smitsveen, in droog, kortgrazig heischraal graslandje langs pad (km 223,65-536,2; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Vereniging Natuurmonumenten; onderdeel van Nationaal Park Het Dwingelderveld. Typelocatie verruigd en met veel boomopslag door wegvallen van konijnenbegrazing en daardoor ongeschikt geworden voor deze soort.

Huidige taxonomische status: Verwant aan de algemene Dennensatijnzwam (*Entoloma cetratum*) en evenals die soort met 2-sporige basidiën; daarvan verschillend in de afgeplatte hoed met ingedeukt centrum, de ongestreepte steel en een sterke meelgeur. Algemeen erkend als goede soort, onder meer opgenomen in de Europese monografieën van Noordeloos (1992, 2004), ook in Knudsen & Vesterholt (2008). Bekend van diverse plaatsen in West- en Centraal-Europa. Beschrijving in hoofdstuk 18a.

Entoloma incanum (Fr.) Hesler var. *citrinobrunneum* Arnolds – Groensteelsatijnzwam (var. *citrinobrunneum*).

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 336. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3225, 10 okt. 1974, Havelte, aan de zuidrand van de Havelterberg, in schraal graslandje in ondiepe zandwinning (km 229,0-539,8; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Door gebrek aan verschrallend beheer en afname van konijnenbegrazing verruigd en momenteel voor deze soort ongeschikt. Mogelijk herstel bij verschrallend hooilandbeheer of extensieve begrazing.

Huidige taxonomische status: Verschilt van de typische Groensteelsatijnzwam (*Entoloma incanum*) door een bruine hoed en citroengele steel. Door Noordeloos (1992, 2004) beschouwd als een onbetekenende kleurvariant van die soort. Ook door andere auteurs niet onderscheiden. Beschrijving van de soort in hoofdstuk 16a.

Entoloma neglectum (Lasch) Arnolds var. *tetrasporum* Winterhoff ex Arnolds – Bleekgele satijnzwam (var. *tetrasporum*)

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 339. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3393, 22 juli 1975, Dwingeloo, Noorderveld, in door schapen begraasd, vrij voedselrijk grasland (km 223,75-536,2; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Vereniging Natuurmonumenten; onderdeel van Nationaal Park Het Dwingelderveld. Typelocatie verdwenen door het verwijderen van bovengrond ten behoeve van natuurontwikkeling.

Huidige taxonomische status: In vroegere beschrijvingen van deze soort (onder de naam *Rhodophyllus cancrinus* (Fr.) Qué.) was sprake van 2-sporige basidiën en grote sporen van 11-15 x 7-11,5 µm (Kühner & Romagnesi, 1953; Moser, 1978). Daarom zijn collecties met 4-sporige basidiën en kleinere sporen door Winterhoff (1977) en Arnolds (1983) als aparte variëteit beschreven. Volgens Noordeloos (1992) is de Bleekgele satijnzwam evenwel altijd 4-sporig en daarmee is het onderscheid van var. *tetrasporum* overbodig geworden. Beschrijving van de soort in hoofdstuk 16c.

Entoloma occultipigmentatum Arnolds & Noordel. – Onaanzienlijke satijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 292. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3588, 15 sept. 1976, Taarlo, Taarlosche Diep, in nat, onbemest hooiland met sterke kwel langs beek (km 238,6-561,05; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Standplaats weinig veranderd en nog geschikt; in de periode 1998-2000 herhaaldelijk bezocht, maar de soort is er niet teruggevonden.

Huidige taxonomische status: Een dubbelganger van de algemene Bruine satijnzwam (*Entoloma sericeum*) met uitsluitend intracellulair pigment. Geaccepteerd als goede soort door o.a. Noordeloos (1992, 2004), Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Inmiddels gevonden op diverse andere plaatsen in Nederland en elders in Noordwest-Europa. Beschrijving in hoofdstuk 16b.

Entoloma pachydermum Arnolds & Noordel. – Fraaie elzen-satijnzwam

Diagnose in: Noordeloos, *Entoloma* s.l., Supplemento. Fungi Europaei 5a: 976. 2004.

Type: E.J.M. Arnolds 4942, 28 okt. 1982, Lheebroek, Kolonieveen, in licht verdroogd elzenbroekbos op veengrond, tussen Grote brandnetel (km 225,5-540,15; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Door verdere verdroging en verruiging is de locatie vermoedelijk ongeschikt geworden voor deze soort.

Huidige taxonomische status: Opvallende soort met een donker violetbruine, fijn vlokke hoed en violetbruin vezelige steel, voor zover bekend nog niet elders aangetroffen. Beschrijving in hoofdstuk 19d.

Entoloma pseudocoelestinum Arnolds – Blauwbruin staalsteeltje

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 341. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 915, 8 okt. 1973, Elp, De Reitma, in blauwgrasland op natte, venige grond (km 240,65-543,95; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Op de typelocatie verdwenen door te sterke vernatting in het kader van natuurherstel. Het Blauwbruin staalsteeltje is in 1999 en 2010 nog wel aangetroffen in andere, drogere delen van De Reitma en komt daar waarschijnlijk ook nu nog voor.

Huidige taxonomische status: Gekenmerkt door een violetbruine, diep gestreepte hoed, grijsblauwe steel en afwezigheid van cheilocystiden en gespen. Opgenomen in de Europese monografieën van Noordeloos (1992, 2004) en in Funga Nordica (Knudsen & Vesterholt, 2008). Van diverse andere Europese landen bekend. Beschrijving in hoofdstuk 18b.

Entoloma psilopus Arnolds & Noordel. – Heidesatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 293. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3734, 3 Nov. 1976, Mantinge, Mantingerzand, in korstmosrijke pioniervegetatie (*Spergulo-Corynephorum*) op droog, zuur, voedselarm stuifzand (km 229,8-538,25; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Vereniging Natuurmonumenten. Locatie door successie begroeid met droge

heide, potentieel nog wel geschikt voor deze soort. Recente terreinbezoeken ontbreken.

Huidige taxonomische status: Aanvankelijk beschouwd als verschillend van de Heidesatijnzwam (*Entoloma fernandae*) in de kale, diep doorschijnend gestreepte hoed (Arnolds & Noordeloos, 1979). Thans algemeen beschouwd als synoniem van die soort (Noordeloos, 1992, 2004; Arnolds & Van den Berg, 2013). Beschrijving als *Entoloma fernandae* in hoofdstuk 18a.

Entoloma purpureomarginatum Arnolds – Bruine zwartsneesatijnzwam

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 344. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3158, 18 sept. 1974, Beilen, bij de Beilersluis in het Linthorst-Homankanaal, in schraal, regelmatig gemaaid graslandje (km 231,6-538,95; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: In beheer bij Provinciale Waterstaat. De soort werd hier herhaaldelijk aangetroffen tot 1980. Later werd de typelocatie vernietigd door het omploegen van het graslandje en het aanplanten van bomen (zie kader in inleiding van hoofdstuk 16a).

Huidige taxonomische status: Volgens Arnolds (1983) gekenmerkt door een diep genavelde, bleekbruine tot violetbruine hoed en roze lamellen met een purperbruine lamelsnede, maar zonder cheilocystiden. Andere soorten van het ondergeslacht *Leptonia* met een gekleurde lamelsnede bezitten opvallende cheilocystiden met gekleurde inhoud. Volgens Noordeloos (1992, 2004) is *Entoloma purpureomarginatum* echter synoniem met de Bruine zwartsneesatijnzwam (*Entoloma caesiocinctum*), een soort met cheilocystiden. Dit standpunt is voornamelijk door andere auteurs gevolgd, o.a. door Arnolds & Van den Berg (2013). Beschrijving onder de naam *Entoloma caesiocinctum* in hoofdstuk 16a.

Entoloma pygmaeopapillatum Arnolds prov. – Kleine tepel-satijnzwam

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 345. ('1982') 1983.

Collectie: E.J.M. Arnolds 3411, 8 sept. 1975, De Wijk, Havixhorst, in nat grasland langs de Reest (km 214,1-521,05; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Intact. Natuurreservaat van Stichting Het Drentse Landschap, in beheer als hooiland. Bij gebrek aan recent veldwerk ter plekke is het onbekend of de soort er nog voorkomt.

Huidige taxonomische status: Karakteristieke soort met zeer kleine, donker grijsbruine vruchtlichamen met een papillate hoed van 5-10 mm breed. De collectie van De Reest bestaat uit één zeer klein vruchtlichaam en werd daarom als typecollectie niet geschikt geacht. De Duitse mycoloog Winterhoff verzamelde in 1984 diverse soortgelijke vruchtlichamen in het Weingartener Moor bij Karlsruhe. De soort werd op grond daarvan formeel beschreven als *Entoloma pygmaeopapillatum* Arnolds & Winterhoff, met de collectie van Karlsruhe als type (Arnolds & Winterhoff, 1986). De soort is opgenomen in de Europese monografieën van Noordeloos (1992, 2004). Beschrijving in hoofdstuk 16b.

Entoloma reginae Noordel. & Chrispijn – Plooiplaatsatijnzwam

Diagnose in: Blumea 4: 7. 1996.

Type: R. Chrispijn, 9 juli 1994, Diever, Boswachterij Smilde, op strooisel in een rommelig, vrij jong bosje van Fijnspar (km 219-545; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Het bosperceel is nog steeds intact, maar de Plooiplaatsatijnzwam is er bij herhaalde bezoeken nooit meer gezien.

Huidige taxonomische status: Zeer karakteristieke soort vanwege de tot plooiën gereduceerde lamellen. Opgenomen in de monografie van *Entoloma* door Noordeloos (2004); ook bekend van één plek in New Forest, Engeland. Beschrijving in hoofdstuk 28c.

Entoloma roseoalbum Arnolds & Noordel. – Witte moerasbos-satijnzwam

Diagnose in: Noordeloos, *Entoloma* s.l., Supplemento. Fungi Europaei 5a: 857. 2004.

Type: E.J.M. Arnolds 6209, 28 okt. 1991, Dalen, Marsstukken ten noordwesten van Wachtum, in moerasbos op veen onder elzen en wilgen (km 246,3-527,6; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Onbekend; locatie later niet meer bezocht.

Huidige taxonomische status: Deze soort is verwant aan de Grauwe bossatijnzwam (*Entoloma rhodopolium*), maar daarvan gemakkelijk te onderscheiden door de zeer bleekroze hoed en langwerpige sporen. Inmiddels ook aangetroffen in Groot-Brittannië. Beschrijving in hoofdstuk 19a.

Entoloma sarcitulum (Kühner & Romagn. ex P.D. Orton) Arnolds var. *spurcifolium* Kühner ex Arnolds – Vaalgeel staalsteeltje (var. *spurcifolium*)

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 348. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3167, 18 sept. 1974, De Wijk, Schiphorst, in schrale, droge berm van Schiphorsterweg (km 214-521; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: In beheer bij de gemeente De Wolden. De huidige situatie ter plekke is onbekend.

Huidige taxonomische status: Deze variëteit zou volgens Kühner & Romagnesi (1953) en Arnolds (1983) verschillen van andere variëteiten door de geheel steriele, bruine lamelsnede. Tegenwoordig wordt hij algemeen beschouwd als synoniem van variëteit *sarcitulum* (Noordeloos in Bas et al., 1988; Noordeloos, 1992). Beschrijving als *Entoloma longistriatum* var. *sarcitulum* in hoofdstuk 18a.

Entoloma tibiicystidium Arnolds & Noordel. – Kegelvormig satijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 295. 1979.

Collectie: E.J.M. Arnolds 3663, 15 okt. 1976, De Wijk, Havixhorst, in nat grasland langs de Reest (km 214,1-521,05; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Intact. Natuurreservaat van Stichting Het Drentse Landschap, in beheer als hooiland. Bij gebrek aan recent veldwerk ter plekke is het onbekend of de soort er nog voorkomt.

Huidige taxonomische status: Gekenmerkt door de kleine, kegelvormige cheilocystiden. Geaccepteerd als goede soort door o.a. Noordeloos (1992, 2004), Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Ook gevonden op diverse andere plaatsen in Nederland en elders in Noordwest-Europa. Beschrijving in hoofdstuk 18b.

Entoloma undatoides Arnolds – Geribbelde satijnzwam

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 352. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3702, 28 okt. 1976, Anderen, Eexterveld, in tamelijk droog, vrij voedselrijk grasland met permanente schapenbegrazing (km 243,15-559,1; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Typelocatie verdwenen door verwijderen van bovengrond ten behoeve van natuurontwikkeling. In het algemeen een efemere soort die op een bepaalde plek kortstondig aanwezig is.

Huidige taxonomische status: Volgens Arnolds (1983) verwant aan de Geribbelde satijnzwam (*Entoloma undatum* (Fr.) M.M. Moser; daar onder de naam *Entoloma sericeonitidum* (P.D. Orton) Arnolds). Hij zou daarvan verschillen in de sterke meelgeur, die bij de Geribbelde satijnzwam zou ontbreken. Noordeloos (1992) rekent evenwel collecties met en zonder meelgeur tot *Entoloma undatum*. Dat standpunt is geaccepteerd in deze atlas en door o.a. Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Beschrijving als *Entoloma undatum* in hoofdstuk 18a.

Entoloma velenovskyi Noordel. var. *longicystidium* Arnolds & Noordel. – Klokhoedsatijnzwam (var. *longicystidium*)

Diagnose in: Persoonia 10: 296. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3653, 13 okt. 1976, Elp, De Reitma, in blauwgrasland bij Kruiwilg (km 240,55-543,9; WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer, in beheer als onbemest hooiland. Dit taxon is bij herhalingsonderzoek tussen 1998 en 2000 niet meer aangetroffen en mogelijk verdwenen door vernatting van het perceel.

Huidige taxonomische status: Onderscheiden van de Klokhoedsatijnzwam (*Entoloma velenovskyi*) op grond van de zeer lange cheilocystiden van 70-149 x 7-16 µm en iets grotere sporen (Arnolds & Noordeloos, 1979). Latere studies hebben uitgewezen dat er tussenvormen bestaan naar de typische variëteit en daarom wordt var. *longicystidium* niet meer onderscheiden (Noordeloos, 1992). Beschrijving van de soort in hoofdstuk 16b.

Entoloma ventricosum Arnolds & Noordel. – Breedplaatsatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 298. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3357, 4 dec. 1974, Anderen, Eexterveld, tussen mossen in tamelijk droog, vrij voedselrijk grasland met permanente schapenbegrazing (km 243,15-559,1; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Typelocatie verdwenen door verwijderen van bovengrond ten behoeve van natuurontwikkeling.

Huidige taxonomische status: Gekenmerkt o.a. door buikige, vrij dikke en ver uiteenstaande, grijsbruin getinte lamellen. In diverse landen van West- en Centraal-Europa aangetroffen (Noordeloos, 1992; Knudsen & Vesterholt, 2008). Sommige auteurs beschouwen de eveneens als nieuw beschreven Hooilandsatijnzwam (*Entoloma calthionis* Arnolds & Noordel.) als een synoniem. Zie aldaar. Beschrijving in hoofdstuk 16c.

Entoloma vinaceum (Scop.) Arnolds & Noordel. var. *fumosipes* Arnolds & Noordel. – Okervoetsatijnzwam (var. *fumosipes*)

Diagnose in: Persoonia 10: 298. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3728, 3 nov. 1976, Mantinge, Hullenzand, in groot aantal in korstmosrijke pioniervegetatie (*Spergulo-Corynephorum*) op droog, zuur, voedselarm stuifzand (km 236,0-533,45; WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Vereniging Natuurmonumenten. Locatie door successie begroeid met droge heide en veel opslag van bomen en struiken, nu niet meer geschikt voor deze soort. Tijdens herhalingsonderzoek in de periode 1998-2000 hier niet aangetroffen.

Huidige taxonomische status: Deze variëteit verschilt van var. *vinaceum* in de grijze tint van de steel; taxon algemeen geaccepteerd. Beschrijving in hoofdstuk 18a.

Entoloma vinaceum (Scop.) Arnolds & Noordel. var. *violeipes* Arnolds & Noordel. – Okervoetsatijnzwam (var. *violeipes*)

Diagnose in: Persoonia 10: 299. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3322, 13 Nov. 1974, Mantinge, Mantingerzand,

in kortgrazig heischraal grasland op droog, zuur, voedselarm stuifzand (km 237,4-534,15; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Vereniging Natuurmonumenten. Locatie nu met sterke dominantie van Bochtige smele. Tijdens herhalingsonderzoek in de periode 1998-2000 hier niet meer aangetroffen.

Huidige taxonomische status: Deze variëteit verschilt van var. *vinaceum* in de violette tint van de steel; taxon algemeen geaccepteerd. Beschrijving in hoofdstuk 18a.

Entoloma xanthocaulon Arnolds & Noordel. – Geelsteelsatijnzwam

Diagnose in: Persoonia 10: 299. 1979.

Type: E.J.M. Arnolds 3645, 13 okt. 1976, Beilen, berm van Oude Westerborkse Weg ter hoogte van het Holtherzand, in open, kortgrazig, schraal grasland op droog, voedselarm, zuur zand (km 234,3-539,85; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: In beheer bij gemeente. Berm sterk verruigd, onder meer door opbrengen van voedselrijke aarde, geheel ongeschikt geworden voor deze soort.

Huidige taxonomische status: Soort uit de groep rond de Heidesatijnzwam (*Entoloma fernandae*), te herkennen aan de bleekgele tot okergele steel. Tussenvormen komen evenwel voor. Aangetroffen op diverse andere plekken in Drenthe en elders in West-Europa (Noordeloos, 1992; Knudsen & Vesterholt, 2008). Beschrijving in hoofdstuk 18a.

Galerina caulocystidiata Arnolds – Harig mosklokje

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 356. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3703, 28 okt. 1976, Anderen, Eexterveld, tussen mossen in tamelijk droog, vrij voedselrijk grasland met permanente schapenbegrazing (km 243,15-559,1; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Typelocatie verdwenen door verwijderen van bovengrond ten behoeve van natuurontwikkeling.

Huidige taxonomische status: Verwant aan het algemene Barnsteenmosklokje (*Galerina vittiformis* (Fr.) Singer), maar verschillend door de aanwezigheid van vezelig velum en het ontbreken van pleurocystiden. Aanvaard als soort door o.a. De Haan & Walley (2006) en Knudsen & Vesterholt (2008) en op diverse andere plaatsen in Europa aangetroffen. Beschrijving in hoofdstuk 16a.

Galerina hygrophila Arnolds – Beemdmosklokje

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 361. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3703, 2 okt. 1974, Anderen, Eexterveld, tussen

mossen in tamelijk droog, vrij voedselrijk grasland met permanente schapenbegrazing (km 243,15-559,1; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Typelocatie verdwenen door verwijderen van bovengrond ten behoeve van natuurontwikkeling.

Huidige taxonomische status: De soort behoort tot het soortencomplex rond het Bundelmosklokje (*Galerina marginata*) en verschilt van die soort in de aanmerkelijk grotere, fijn ruwe sporen van 10-13 x 5,5-7 µm. Volgens De Haan & Walley (2009) is *Galerina hygrophila* vermoedelijk identiek met *Galerina pseudomycenopsis* Pilát (= *Galerina moelleri* Bas), welke naam prioriteit zou hebben. Volgens Arnolds (1983) zijn er echter subtiele verschillen in sporenornamentatie en in ecologie. Dit behoort nader (moleculair) onderzoek. Beschrijving in hoofdstuk 16b.

Galerina inundata Arnolds – Beekmosklokje

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 368. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3662, 15 okt. 1976, De Wijk, Havixhorst, op venige grond in nat grasland langs de Reest (km 214,1-521,05).

Huidige toestand van typelocatie: Typelocatie intact. Natuurreservaat van Stichting Het Drentse Landschap, in beheer als hooiland. Bij gebrek aan recent veldwerk ter plekke is het onbekend of de soort er nog voorkomt.

Huidige taxonomische status: Een soort met opvallende microscopische kenmerken die niet geheel zeker bij het geslacht *Galerina* hoort. Het Beekmosklokje is in 1976 op twee plekken in het Reestdal gevonden (Arnolds, 1983), daarna nooit meer in Drenthe of elders in Nederland. Ook in de buitenlandse literatuur ontbreken meldingen van deze soort. Beschrijving in hoofdstuk 16b.

Hypholoma intermedium Arnolds prov. – Olijfbroene zwavelkop

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 392. ('1982') 1983.

Collectie: E.J.M. Arnolds 3461, 20 okt. 1975, Anderen, Eexterveld, tussen mossen in vochtige, vrij voedselrijke hooiweide met schapenbegrazing (km 243,15-558,8; herb. WBS).

Huidige toestand van locatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Vindplaats waarschijnlijk verdwenen door het verwijderen van bovengrond ten behoeve van natuurontwikkeling. De soort is in 2009 op een andere plek in het Eexterveld aangetroffen en komt in dat gebied dus nog steeds voor.

Huidige taxonomische status: Verwant aan de Bleke moeraszwavelkop (*Hypholoma elongatum*); verschillend in donkerder hoedkleur, smallere sporen en het ontbreken van chrysozystiden op de lamelsnede. Volgens Noordeloos (2011) hoort het materiaal van het Eexterveld tot de

Olijfbruine zwavelkop (*Hypholoma olivaceotinctum*), een soort die oorspronkelijk beschreven is uit Noord-Amerika en die in de jaren tachtig nog niet uit Europa bekend was. Buiten Nederland alleen aangetroffen in Frankrijk. Beschrijving onder de naam *Hypholoma olivaceotinctum* in hoofdstuk 16c.

Inocybe pseudoasterospora Kühner & Boursier var. ***microsperma*** Kuyp. & Keizer – Valse sterspoorvezelkop (var. *microsperma*)

Beschrijving in: Persoonia 14: 441. 1992.

Type: Th. W. Kuyp. 2695, 20 aug. 1986, Pesse, Spaarbankbos, onder oude eiken in wegberm (km 228,6-229,9; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Onbekend; terrein sinds kort eigendom van Stichting Het Drentse Landschap.

Huidige taxonomische status: Verschillend van *Inocybe pseudoasterospora* Kühner & Boursier in de aanmerkelijk kleinere sporen. Dit verschil is ons inziens zo groot dat het een onderscheid op soortniveau rechtvaardigt. Daarom is hij in het Addendum (deel 1) beschreven als *Inocybe stellifera*. Dit taxon is wijd verbreid in West-Europa (Kuyp. & Keizer, 1992; Knudsen & Vesterholt, 2008). Beschrijving in hoofdstuk 26.

Inocybe undulatospora Kuyp. – Geelbruine knobbel-spoorvezelkop

Beschrijving in: Z. Mykol. 55: 112. 1989.

Type: E. Arnolds 4807, 27 okt. 1982, Nieuw-Balinge, Groote Veld, in struweel van Kruipwilg in gegraven laagte in heideveld (km 237,3-532,75; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: In 1985 op dezelfde locatie gezien. Huidige situatie onbekend omdat er de laatste jaren geen bezoeken zijn gebracht; terrein eigendom van Vereniging Natuurmonumenten.

Huidige taxonomische status: Goed gekenmerkt door sterk vezelig gespleten hoedbekleding, grote, zwak knobbelige sporen van 11-13 x 5-6,5 µm en slechts iets dikwandige cystiden. Ook bekend van Noorwegen en opgenomen in Funga Nordica (Knudsen & Vesterholt, 2008). Beschrijving in hoofdstuk 19a.

Mycena avenacea (Fr.) Quél. var. ***contraria*** Arnolds – Bruin-snedemycena (var. *contraria*)

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 405. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3756, 10 nov. 1976, Gasteren, langs fietspad naar Schipborg, in grazige berm op kalkhoudende zandgrond (km 240,5-562,25; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Eigendom van Staatsbosbeheer. Groeiplaats ongeschikt geworden door successie (boomopslag) en verruiging van de vegetatie.

Huidige taxonomische status: Verschillend van de typische vorm van de Bruinplaatmycena in de donker roodbruine tot bijna zwarte hoed en de oranjegele steel. Tegenwoordig is de aanvaarde naam *Mycena olivaceomarginata* (Masse) Masse forma *contraria* (Arnolds) Maas Geesteranus (Maas Geesteranus, 1992; Arnolds & Van den Berg, 2013). Beschrijving in hoofdstuk 16c.

Mycena leptoccephala (Pers. :Fr.) Quél. var. ***minuta*** Arnolds – Stinkmycena (var. *minuta*)

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 412. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3158, 18 sept. 1974, Beilen, bij de Beilersluis in het Linthorst-Homankanaal, in schraal, regelmatig gemaaid graslandje (km 231,6-538,95; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: In beheer bij Provinciale Waterstaat. De locatie werd vernietigd door het omploegen van het graslandje en het aanplanten van bomen (zie kader in inleiding van hoofdstuk 16a).

Huidige taxonomische status: Verschillend van de typische Stinkmycena (*Mycena leptoccephala*) in de veel kleinere vruchtlichamen met een hoed van 3-5 mm en een steel van 23-40 x 0,3-0,6 mm. Volgens Maas Geesteranus (1992) een 'hongervorm' van die soort en daarom niet onderscheiden. Ook niet apart genoemd door Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Beschrijving in hoofdstuk 16c.

Mycena pelliculosa (Fr.) Quél. var. ***fuscopurpurea*** Arnolds – Heidekleefsteelmycena (var. *fuscopurpurea*)

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 414. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3373, 21 nov. 1974, Beilen, Holtherzand bij Holthe, in droog heischraal graslandje (km 231,6-538,95; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: In beheer bij Het Drentse Landschap. De locatie is voor deze soort ongeschikt geworden door boomopslag en voortschrijdende verbossing.

Huidige taxonomische status: Verschillend van de typische Heidekleefsteelmycena (*Mycena pelliculosa*) in de zeer donkere, rood- tot purperbruine hoed en steel. Door Maas Geesteranus (1992) worden zowel de laatste soort als deze variëteit onderscheiden als variëteiten van de Graskleefsteelmycena. De correcte naam is dan *Mycena epipterygia* (Scop.: Fr.) S.F. Gray var. *fuscopurpurea* (Arnolds) Maas Geesteranus. Door Arnolds & Van den Berg (2013) is de Heidekleefsteelmycena als zelfstandige soort gehandhaafd, evenals var. *fuscopurpurea* als variëteit daarvan. Het taxon wordt niet genoemd in Funga Nordica (Knudsen & Vesterholt, 2008, 2012). Beschrijving van de soort in hoofdstuk 18a.

Omphalina microsperma Arnolds var. *microsperma* – Kleinsporig trechtertje (var. *microsperma*)

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 419. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3694, 27 okt. 1976, Beilen, dijk langs Linthorst-Homankanaal tussen Holthe en Wijster, in droog, kortgrazig grasland (km 231,6-538,95; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: In beheer bij Provinciale Waterstaat, in agrarisch gebruik. De locatie is voor deze soort ongeschikt geworden door sterk toegenomen bemesting (zie Arnolds, 1989c).

Huidige taxonomische status: Ten opzichte van andere grijsbruine trechtertjes is het Kleinsporig trechtertje goed te onderscheiden door veel kleinere sporen. Volgens Kuyper (in Bas et al., 1995) is *Omphalina microsperma* synoniem met de eerder beschreven *Omphalina baeospora* Singer. Dit is algemeen aanvaard (Knudsen & Vesterholt, 2008; Arnolds & Van den Berg, 2013). Arnolds (1983) onderscheidt twee variëteiten: var. *microspora* met een sterke meelgeur en var. *inodora* zonder geur. De laatste variëteit komt overeen met *Omphalina baeospora*. Variëteit *microsperma* is door Bon & Moreau (1998) beschreven uit Frankrijk en door hen als aparte variëteit gehandhaafd met de naam *Omphalina baeospora* var. *microsperma* (Arnolds) Bon & A.P. Moreau. Ook Arnolds & Van den Berg vermelden die variëteit (2013). Beschrijving onder die naam in hoofdstuk 16a.

Omphalina microsperma Arnolds var. *inodora* – Kleinsporig trechtertje (var. *inodora*)

Beschrijving in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 421. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3335, 18 nov. 1974, Drijber, langs de VAM-weg bij spoorviaduct, in schrale, zandige berm (km 230,4-533,5; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: In beheer bij de gemeente Midden-Drenthe. Door vermessing veruigd en ongeschikt geworden voor dit taxon.

Huidige taxonomische status: Verschillend van *Omphalina microsperma* var. *microsperma* (zie hierboven) in de geurloze vruchtlichamen. De correcte naam is volgens Kuyper (in Bas et al., 1995) *Omphalina baeospora* Singer var. *baeospora*. Beschrijving onder die naam in hoofdstuk 16a.

Psathyrella amaescens Arnolds – Bittere franjehoed

Diagnose in: Arnolds, Rare and interesting species of *Psathyrella*. Fungi non delineati 26: 4. 2003.

Type: E.J.M. Arnolds 02-78, 3 okt. 2002, Holthe bij Beilen, Schepping, op houtsnippers op voedsel- en humusrijke zandgrond (km 233,05-540,15; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Particulier natuurterrein. De Bittere franjehoed is hier van 1995 tot 2003 jaarlijks waargenomen. Nadien niet

meer gesignaleerd, ondanks gelijk gebleven milieu-omstandigheden.

Huidige taxonomische status: Verwant aan de Sierlijke franjehoed (*Psathyrella corrugis*), maar goed herkenbaar aan de roodbruine tot purperbruine hoed, bittere smaak en structuur van de lamelsnede. Inmiddels ook bekend van een andere locatie in Nederland en uit Tsjechië. Beschrijving in hoofdstuk 20c.

Psathyrella fulvescens (Romagn.) A.H. Smith var. *dicrani* A.E. Jansen – Gaffeltandfranjehoed

Diagnose in: A.E. Jansen, Veget. Macrofungi acid Oakwoods Northeast Netherlands: 120. 1981.

Type: A.E. Jansen 303, 26 juli 1978, Hijken, Zuid-Hijkerzand, in mosrijk eikenbos op voormalig stuifzand.

Huidige toestand van typelocatie: Onbekend.

Huidige taxonomische status: Verschillend van de Bruinwordende franjehoed (*Psathyrella fulvescens*) in de grotere en donkerder getinte sporen van 10-11,5 x 5,5-6,5 µm en de cystiden met een lange, slanke nek. Op grond daarvan door Kits van Waveren (1985) onderscheiden op soortniveau als *Psathyrella dicrani* (A.E. Jansen) Kits van Wav. Ook in deze atlas als soort opgenomen, evenals in Knudsen & Vesterholt (2008) en Arnolds & Van den Berg (2013). Uit verschillende Noordwest-Europese landen bekend, maar overal zeldzaam. Beschrijving onder de naam *Psathyrella dicrani* in hoofdstuk 26.

Psathyrella phaseolispora Arnolds – Weidefranjehoed

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 435. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3560, 19 nov. 1975, Anderen, Eexterveld, tussen mossen in vochtig, vrij voedselrijk hooiland met nabeweiding van runderen (km 243,15-558,85; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Typelocatie verdwenen door verwijderen van bovengrond ten behoeve van natuurontwikkeling.

Huidige taxonomische status: Volgens Arnolds (1983) verwant aan de Vroege franjehoed (*Psathyrella spadiceogrisea*), maar verschillend in de grotendeels boonvormige sporen en de standplaats in grasland. Door Kits van Waveren (1985) en in het Overzicht (Arnolds et al., 1995) nog beschouwd als afzonderlijke soort; thans als synoniem van de zeer veelvormige Vroege franjehoed (Arnolds & Van den Berg, 2013). Beschrijving van *Psathyrella spadiceogrisea* in hoofdstuk 20a.

Psathyrella rhombispora Keizer & Arnolds – Ruitsporige franjehoed

Diagnose in: Keizer, Ecology of macromycetes in roadside verges planted with trees: 209. 1993 (herhaald in Persoonia 16: 104. 1995).

Type: P.J. Keizer 87234, 10 nov. 1987, Gieten, op zandige grond onder oude eiken in berm van de oude weg Assen-Gieten ter hoogte van Heidehof (km 243,9-557,4; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Typelocatie weinig veranderd en potentieel nog geschikt voor deze soort. Later echter niet meer

waargenomen.

Huidige taxonomische status: Gelijkend op de Bruinwordende franjehoed (*Psathyrella fulvescens*), maar verschillend door de sporen zonder kiempore, die ten dele ruitvormig zijn. De status als aparte soort is bevestigd door de *Psathyrella*-specialist E. Kits van Waveren (Keizer & Arnolds, 1995) en hij is opgenomen in de nieuwe standaardlijst (Arnolds & Van den Berg, 2013). Voor zover bekend zijn er geen andere waarnemingen gepubliceerd. Beschrijving in hoofdstuk 21a.

***Psathyrella scheppingensis* Arnolds – Pitrusfranjehoed**

Diagnose in: Arnolds, Rare and interesting species of *Psathyrella*. Fungi non delineati 26: 30. 2003.

Type: E.J.M. Arnolds 99-55, 15 okt. 1999, Holthe bij Beilen, Schepping, op dode, sterk verteerde stengels van Pitrus in het centrum van oude, dichte russenpollen langs gegraven plassen (km 233,1-540,2; herb. L).

Huidige toestand van typelocatie: Particulier natuurterrein. De Pitrusfranjehoed is hier van 1999 tot 2002 jaarlijks op diverse plekken waargenomen. Nadien niet meer gesignaleerd door natuurlijke successie, gepaard gaand met het uiteenvallen en afsterven van de oude pitruspollen.

Huidige taxonomische status: Karakteristieke soort door zeer kleine vruchtlichamen met een hoed van 1,5-4 mm, kleine sporen van 6-7,5 x 3,5-4,5 µm zonder kiempore en specifiek substraat op strooisel van Pitrus. Opgenomen in de nieuwe Standaardlijst (Arnolds & Van den Berg, 2013). In Drenthe ook gevonden in het naburige Holtherzand, elders nog geen waarnemingen. Beschrijving in hoofdstuk 18d.

***Psathyrella trivialis* Arnolds – Heidefranjehoed**

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 437. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3546, 11 nov. 1975, Dwingeloo, Dwingeloosche Heide bij Smitsveen, in droog, kortgrazig heischraal graslandje langs pad (km 223,6-536,3; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Vereniging Natuurmonumenten. Typelocatie vergrast en vervuigd en daardoor ongeschikt geworden voor deze soort.

Huidige taxonomische status: In Nederland tegenwoordig opgevat als zelfstandige soort, verwant aan de Bruinwordende franjehoed (*Psathyrella fulvescens*) (Arnolds & Van den Berg, 2013), daarvan verschillend door de veel kortere cheilocystiden. Door Kits van Waveren (1985) beschreven als variëteit van die soort: *Psathyrella fulvescens* var. *brevicystis* Kits van Wav. Volgens Knudsen & Vesterholt (2008) zijn beide taxa synoniemen van de Noord-Amerikaanse soort *Psathyrella senex* (Peck) A.H. Smith. Beschrijving in hoofdstuk 26.

***Psathyrella waverenii* Arnolds – Dwergmestfranjehoed**

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 439. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3705, 28 okt. 1976, Anderen, Eexterveld, op oude koemest in sterk bemeste, droge hooiweide (km 243,3-558,95; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Vindplaats sterk verschaald ten behoeve van natuurontwikkeling en daardoor vermoedelijk ongeschikt geworden voor deze soort.

Huidige taxonomische status: In Nederland opgevat als zelfstandige soort, verwant aan de Kleine grasfranjehoed (*Psathyrella prona*) en daarvan verschillend door zeer kleine vruchtlichamen met een hoed van 3-4 mm en 2-sporige basidiën (Arnolds, 1983; Kits van Waveren, 1985; Arnolds & Van den Berg, 2013). In Drenthe van één andere locatie

bekend; elders nog niet gemeld. Volgens Knudsen & Vesterholt (2008) een synoniem van *Psathyrella romagnesii* Kits van Wav., doch daarvan in veel kenmerken verschillend. Beschrijving in hoofdstuk 17.

***Psilocybe glutinosa* Arnolds – Glibberig kaalkopje**

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 442. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3675, 19 okt. 1976, Beilen, Scharreveld, op open plekje in vochtig heischraal grasland op lemige grond, mogelijk op geheel verteerde koemest (km 235,35-539,15; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Natuurreservaat van Het Drentse Landschap. Vindplaats verdwenen door verwijdering van strooisellaag ten behoeve van natuurontwikkeling.

Huidige taxonomische status: In Nederland opgevat als zelfstandige soort, verwant aan het Puntig kaalkopje (*Psilocybe semilanceata*) (Noordeloos, 2011; Arnolds & Van den Berg, 2013). Beschrijving in hoofdstuk 18b.

***Repetobasidium americanum* Erikss. & Hjortst. var. *bisporum* B. de Vries – Breedsporig repeteerkorstje (var. *bisporum*)**

Diagnose in: Mycotaxon 28: 83. 1987.

Type: B.W.L. de Vries 4482, 30 nov. 1981, Wijster, bij Biologisch Station, op stukken jeneverbeshout, voor een verteringsexperiment uitgelegd in een vochtige Pijpenstroojesvegetatie (km 230,15-537,15).

Huidige toestand van typelocatie: Niet relevant in verband met het kunstmatige, experimentele karakter van de groeiplaats.

Huidige taxonomische status: Verschillend van *Repetobasidium americanum* var. *americanum* in de 2-sporige basidiën en grotere sporen (De Vries, 1987). In Nederland is de status als aparte variëteit gehandhaafd (Arnolds & Van den Berg, 2013). In Drenthe is hij op één andere plek gevonden, in de Anserdennen in 2001. Elders is var. *bisporum* tot nu toe onbekend. Beschrijving in hoofdstuk 28a.

***Tubaria romagnesiana* Arnolds – Gewoon donsvoetje**

Diagnose in: Arnolds, Ecology and Coenology of Macrofungi in grasslands and moist heathlands in Drenthe, The Netherlands (Bibliotheca Mycologica 90): 460. ('1982') 1983.

Type: E.J.M. Arnolds 3358, 7 nov. 1973, Beilen, langs het Looveen, op grasresten in droge, vrij schrale wegberm (km 230-538; herb. WBS).

Huidige toestand van typelocatie: Wegberm enigszins vervuigd, maar de soort is aldaar mogelijk nog aanwezig.

Huidige taxonomische status: In het Overzicht (Arnolds et al., 1995) nog beschouwd als afzonderlijke soort; thans als synoniem van het Gewoon donsvoetje (*Tubaria furfuracea*) (Arnolds & Van den Berg, 2013). Moleculair onderzoek moet in de toekomst uitwijzen of onder deze veelvormige soort meerdere taxa schuil gaan. Beschrijving van *Tubaria furfuracea* in hoofdstuk 25.